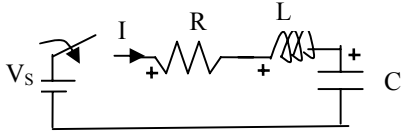

Seri RLC devresi (zorlanmış)

$$V_R + V_L + V_C = V_S \quad (1)$$

$$V_R = R I, \quad V_L = L \frac{dI}{dt}, \quad I = C \frac{dV_C}{dt},$$

Bu tanımlarla (1) denklemini yeniden yazalım.

$$R I + L \frac{dI}{dt} + V_C = V_S \quad (2)$$

Kapasite tanım bağıntısını yeniden yerine koyalım.

$$R C \frac{dV_C}{dt} + L \frac{d}{dt} \left(C \frac{dV_C}{dt} \right) + V_C = V_S \quad (3)$$

$$R C \frac{dV_C}{dt} + LC \frac{d^2 V_C}{dt^2} + V_C = V_S \quad (4)$$

$$\frac{d^2 V_C}{dt^2} + \frac{R}{L} \frac{dV_C}{dt} + \frac{1}{LC} V_C = \frac{1}{LC} V_S \quad (5)$$

İkinci dereceden lineer diferansiyel denklem.

1) Homojen çözüm

$$\frac{d^2 V_C}{dt^2} + \frac{R}{L} \frac{dV_C}{dt} + \frac{1}{LC} V_C = 0 \quad (6)$$

2) Özel çözüm (zorlanmış çözüm, forced solution)

İkinci tarafı sağlayacak özel çözüm. Burada giriş sabit bir değerdir. tahmini çözüm ($y_0 = D$, $y_0 = Ex + D$, $y_0 = Fx^2 + Ex + D$) şekillerinde olabilir.

Homojen çözüm önceki örnekte bulunmuştur.

Karakteristik denklem

$\lambda^2 + (R/L)\lambda + (1/LC) = 0$, kökleri λ_1, λ_2 olmak üzere

$$V_C(t) = D_1 e^{\lambda_1 t} + D_2 e^{\lambda_2 t}$$

zorlanmış çözüm dif denklem çözümünden bulunabilir. tahmini çözüm olarak $V_C(t) = At + B$ vererek bulunabilir.

Ancak burada daha basit bir yol izleyebiliriz. Kaynak sabit olduğundan, bunun türevleri sıfır olacaktır. (sabit sayının türevi sıfırdır.) Dolayısıyla dif denklemde türevlerin hepsine sıfır koyalım.

$$0 + \frac{R}{L} 0 + \frac{1}{LC} V_C = \frac{1}{LC} V_S \implies V_C = V_S \text{ bulunur.}$$

$$\text{Toplam çözüm. } V_{\text{Toplam}}(t) = D_1 e^{\lambda_1 t} + D_2 e^{\lambda_2 t} + V_S$$

Örnek 1: $R=8$, $L=1$, $C=1/12$, $V_C(0)=5$, $I_L(0)=1$, $V_S=20$ için çözümü bulun ve $V_C(t)$, $I_L(t)$ yi çiziniz.

Çözüm:

Homojen çözüm önceki örnekteki ile aynı

$$\lambda^2 + (R/L)\lambda + (1/LC) = 0$$

$$\lambda^2 + 8\lambda + 12 = 0, \quad \lambda_1 = -2, \quad \lambda_2 = -6,$$

$$V_C(t) = D_1 e^{\lambda_1 t} + D_2 e^{\lambda_2 t} = D_1 e^{-2t} + D_2 e^{-6t}$$

zorlanmış çözüm $V_C = V_S$ olarak bulunmuştur.

$$\text{Toplam çözüm. } V_{\text{Toplam}}(t) = D_1 e^{-2t} + D_2 e^{-6t} + V_S$$

$$V_C(0)=5, \quad I_L(0)=1,$$

$$V_{\text{Toplam}}(0) = D_1 e^0 + D_2 e^0 + V_S$$

$$5 = D_1 + D_2 + 20 \implies D_1 + D_2 = -15$$

$$I_C(t) = I_L(t) = C \frac{dV_{\text{Toplam}}}{dt} = C \frac{d}{dt} (D_1 e^{-2t} + D_2 e^{-6t} + V_S)$$

$$= -2C D_1 e^{-2t} - 6C D_2 e^{-6t} + 0$$

$$I_L(0) = I_L(0) = 1 = -2C D_1 e^0 - 6C D_2 e^0$$

$$-2D_1 - 6D_2 = 12$$

İki denklem birleştirilip çözülsün

$$D_1 + D_2 = -15$$

$$-2D_1 - 6D_2 = 12$$

$$D_1 = -19.5 \quad D_2 = 4.5$$

$$V_C(t) = -19.5 e^{-2t} + 4.5 e^{-6t} + 20$$

$$I_L(t) = -2C D_1 e^{-2t} - 6C D_2 e^{-6t}$$

$$= -2(1/12)(-19.5) e^{-2t} - 6(1/12)(4.5) e^{-6t}$$

$$= 3.25 e^{-2t} + 2.25 e^{-6t}$$

$$\text{Çözüm: } V_C(t) = D_1 e^{\lambda_1 t} + D_2 t e^{\lambda_1 t} = D_1 e^{-2t} + D_2 t e^{-2t}$$

$$\text{Zorlanmış çözüm. } V_C = V_S = 20$$

Toplam çözüm:

$$V_{\text{Toplam}}(t) = e^{\lambda_1 t} = D_1 e^{-2t} + D_2 t e^{-2t} + 20$$

Ornek 43: R=8, L=1, C=1/20=0.05
degerleri icini $V_C(t)$ yi hesaplayin.

Cozum:

$$\alpha = R/(2L) = 8/(2 \times 1) = 4, \quad \omega_0 = 1/\sqrt{1/20} = 4.4721$$

$$\beta = \sqrt{\alpha^2 - \omega_0^2} = \sqrt{4^2 - 20} = \sqrt{-4} = 2j$$

kokler $\lambda_1 = -4 + 2j$, $\lambda_2 = -4 - 2j$.

$$\text{Cozum: } V_C(t) = D_1 e^{\lambda_1 t} + D_2 e^{\lambda_2 t}$$

$$= D_1 e^{(-4+2j)t} + D_2 e^{(-4-2j)t} = e^{-4t} (D_1 e^{2jt} + D_2 e^{-2jt})$$

$$= e^{-4t} (E \cos 2t + F \sin 2t)$$

Ornek 51: R=8, L=1, C=1/12, $V_C(0)=5$, $I_L(0)=1$,
icin cozumu bulun ve $V_C(t)$, $I_L(t)$ yi cizin .

Cozum:

$$V_C(t) = D_1 e^{-2t} + D_2 e^{-6t} \text{ olarak bulunmustu.}$$

$$t=0 \text{ icin } V_C(0)=5, \quad I_L(0)=10$$

$$V_C(0) = D_1 e^0 + D_2 e^0 \implies 5 = D_1 + D_2$$

$$I_C(t) = I_L(t) = C \frac{dV_C}{dt} = C \frac{d}{dt} (D_1 e^{-2t} + D_2 e^{-6t})$$

$$= -2C D_1 e^{-2t} - 6C D_2 e^{-6t}$$

$$I_L(0) = I_L(0) = 1 = -2C D_1 e^0 - 6C D_2 e^0$$

$$-2D_1 - 6D_2 = 1/C = 12$$

Iki denklem birlestirilip cozulurse

$$D_1 + D_2 = 5$$

$$-2D_1 - 6D_2 = 12$$

$$D_1 = 10.5 \quad D_2 = -5.5$$

$$V_C(t) = 10.5 e^{-2t} - 5.5 e^{-6t}$$

$$I_L(t) = -2C D_1 e^{-2t} - 6C D_2 e^{-6t}$$

$$= -2(1/12)(10.5) e^{-2t} - 6(1/12)(-5.5) e^{-6t}$$

$$= -1.75 e^{-2t} + 2.75 e^{-6t}$$